

studiosus ē. Rectissime g^o cedit qui sic ē feruens
ad melius ut i bono fastidiosus nō sit. sed sus-
tineat pri^{us} donec poster^{ius} ipe suo afflūdat

Explicit dydascalicon Hugonis

Hugo de sancto victore. de perpetua beate marie.
virginitate. Prologus incipit.

Sancto pontifici. & H^{is}erius
prē btitudis narrastis mⁱ de
btē marie v^{ir}ginitate questio-
nē vobis a quodā factā fuisse
in qua quidē eiusdē reuerē-
cia admodū displicuisset p^{ro}
eo q^{uod} nō ut oportuit ita pudice de re sacro
sancta locut^{us} sit. Ego igit^{ur} sicut placitum
fuerat que sup^{er} hoc dicenda videbantur
stilo signans vobis legenda transmissi
Valete

Incipit tractatus

De incorrupta v^{ir}ginitate matris
dnⁱ hoc fides pie et pietas fide-
liter cōfiteatur q^{uod} ei^{us} p^{er}fectionem
nullomodo imminuit cōiugal^{is}
consensus. Quēadmodū nō violauit cō-
ceptus nec itegritatē abstulit p^{ri}us ipsa
namq^{ue} eadē virgo p^{er}petua et cū despon-
saretur viro non tamē deseruit aut mu-
tauit p^{ro}positū itinencie. et cū fecūdaretur
uō a viro concepit sine libidine et cū fi-
lium ederet peperit sū dolore. Quid
dicitis nunc inquisitor contenciose et non

pie auditor. **M**iraris an diffidis? Si mira-
ris miranda mirādo non es. Si autē nō cre-
dis credenda admirando es. **P**ostremo si
falsa conaris asserere audiendū nō es et si
manifesta negas confutandū fateor equo
aīo ferre non possū temerariā p̄suppō-
nem tuā qua tā impudica et nugā lo-
quacitate temerare sincerā et itactam
maculare conaris. **S**tulte cū tuis tenebris
ī m̄rez lūmīs ipegisti. **E**uid ē sibi volue-
rūt exsufflanda illa argūmēta tua q̄ cū
longa ac diūtina rūminatiōe texuisti q̄si
nouū et magnū aliqd īventū prolaturus
sicut tibi cōsuetudis est tirāire cepisti au-
res prurientes q̄rens ampli⁹ quēdē te doc-
tis insipientē q̄ insipientib⁹ doctū demō-
strans. **E**uid enī? **D**octor^{esse} voluisti. **N**oni-
tatis relator an assertor veritatis. **S**ed
esto īueneras qd' doceres. **C**ur tibi visū
est ifamare castitate castitatē et oppug-
nare veritatē? **S**ed et forte qd' et ego
magis suspitor nichil contra veritatem
moliebaris sed solita et t' molita leuita-
te aures popularis fame captas acūmē
ingenij tui probare putasti si prius rē
quasi questiois ambigue apud alios īvol-
ueres ut ī eius solutiōe postmodū tu doc-
tor appareres. **A**t nūc res t' ī cōtrariū
versa ē. **I**n questione enī tua temerari⁹
pbat⁹ es sed ī solutiōe nō es doct⁹ īuehitus.

Videam⁹ tñ q̄ sit magna illa et grauis ques-
 tio. soli ut putas tibi nō insolubilis. Et
 quidem etiā si grauis foret tātō verius
 multis plus q̄ tibi q̄to stulci⁹ tu p̄sumis
 soli tibi Videam⁹ tñ que sit **Primū** q̄ris
Utrū sñ consensu coitus coniūgiū fieri pos-
 sit hoc ē. Si illi iūicem m̄rimoniū cōtrahē
 possint qui sibi nō cōsentiūt i reddendo debi-
 to carnis. **Non**et fortassis te q̄ dictū audie-
 ras **M**atrimoniū nō facit coitus sed cōsensu
 Et meito mouisset siquidē qd̄ dñm nō audie-
 ras sed itelligendū p̄p̄tueas consensu
 coitus additū fuisset **C**uēris ḡo utrū sñ cō-
 sensu coitus coniūgiū esse possit. **P**ost hec
 hys q̄ t̄ respondēt sñ huiusmodi cōsensu ve-
 rū coniūgiū nō esse tuā ut audio videns exis-
 timationē adiūge. **P**ropterea fortassis qā
 t̄ de reliquo necessitatē tacendi i poneret q̄
 hoc q̄renti aliud responderet. **D**einde hoc
 cōcesso et statuto s̄q̄ q̄ sñ talis cōsensu pac-
 tione coniūgiū stare non posset. **p**rosequē-
 ris et i terrogas si verū fuit coniūgiū inter
 matrem dñi et ioseph quē s̄ptura virum
 marie appellasse aliquociens iūētur ip̄az
 q̄ mariā vxorē siue coniūgem eiusdē ioseph
 idubitat̄ noīasse. **Q**uo cōcesso qā et hoc ne-
 gare absurdū ē cū id et sacre s̄pture māifes-
 ta auctoritate probet^r et catholica hoc re-
 ligio sua attestatioē cōfirmet m̄fers et dñas
Si verū fuit coniūgiū ergo carnalis cōmixtio
 nis cōsensu ibi fuit. et iūētur maria ad coi-

tū carnis vno sensu p̄buisse. **Ad** si verū
ē ymo q̄a si hoc verū nō ē verū iūgiū
dici nō p̄t. **Cur** ip̄a maria vera semp vgo
p̄mansisse dicit̄ que aliquā vera iūinx
fuisse nō negat̄. **Aut** ei nō s̄sensit et vera
iūinx non fuit. aut s̄sensit et iūinx vera
vgo nō p̄mansit. **In** corpō nāq̄ p̄positiōem
v̄ginitatis deseruit q̄ se p̄ s̄sensu debito
carnalis amercij ī iūgali sacramēto sp̄o
te subiecit. **Ac** p̄ hoc q̄a v̄ginitatis p̄po
sitū ī s̄sensu copule carnalis deseruit iā
virgo mēte esse desit̄ etiā si carne vgo p̄
mansit. **Quae** ē ḡ h̄ vgo virginū sin
gularis integritate vnica castitate ex
cellens dignitate. **Quae** sūt ista p̄nomia
et assidue laudationes. ymo poti⁹ q̄ sūt
cotidiane iste adulatioēs q̄b⁹ singularis
laudabilem et excellentē sup̄ omēs glōio
sam marie v̄ginitatē p̄dicam⁹ q̄ nō solū
omib⁹ v̄ginibus p̄ferenda nō ē sed mltis
etiā postponēda q̄ et carne v̄gines p̄bate
sūt et v̄ginitatis p̄positū usq̄ ī finē mēte
casta atq̄ deuota īviolatū tenuerunt.
Cōpetur nūc v̄ginitas agnetis et maie
et q̄ fuerit ī merito probata sublimior
digne etiā ī laudib⁹ excelsior teneatur.
Illā se ī custodia v̄ginitatis tā īuictam
exhibuit vt eā a p̄posito suo nec mors
ip̄a illata deiceret. **Hec** se tā mobilem
demonstrauit vt vni⁹ eā viri et paupe

ris affectu ad consensu sui inclinaret. Illa
 tantu uirginitate dilexit ut quod in eius
 oratione precioso promittebat atepnedu
 credet quod pro eius defensione duru ifere
 batur no timedu iudicaret hec uirgini
 tatem ta facile despexit ut ea et sine
 premio promisso desereret et su pena il
 lata abdicaret. **Q**uid g° restat n ut di
 cam inferioru gradu habe i merito et
 laude uirginitatis illa q a proposito conser
 uande uirginitatis sponte recidit etia
 si carne uirgo pmasit. superiore uero illam
 que cu carnis integritate ppositu uirgini
 tatis usq i fine inuolatu custodiu. **H**oc
 g° e q magna et laboriosa scrutacione
 inuissse te gloriaris. et cu tu metē simul
 et carne corrupta habeas metē iteme
 rare cui carne no potes falso cminari
 no ptimescis. **D**acius mlto aut pmum
 dixisses ueritate si ea no ignorasti aut
 si hoc no poteras saltem tacuisses pra
 uitate qua dicta simpliciū auditu uio
 lasti. **S**z quid ages si eos quos falsa opio
 ne deprauasti ueritas manifesta ita a
 periculo erroris liberet ut tn te a culpa
 temeritatis no emundet. **V**ideamus ergo
 nuc utru mat' dñi et uera conuix esse
 potuit et uera uirgo pmane. **D**iscutiamus

ut postulas quid sit coniugium et ex eius dif-
finitione proposita consideremus si simul esse po-
tuerint in uirgine matre et consensus coniu-
galis et propositum uirginitatis. Quod enim est
coniugium nisi legitima societas inter uirum
et mulierem in qua uidelicet societate ex
pari consensu uterque semetipsum dedit
alteri. Debitum autem hoc duobus modis
consideratur ut scilicet et se illi conseruet et
se illi non neget. Conseruet uidelicet ne post
talem consensum ad alienam societatem tran-
seat. Non neget ut ab ea que ad inuicem
est cum societate se non disiungat. Spontaneus
ergo consensus inter uirum et feminam legitime
factus quo uterque alteri debitorem suum se
spondet iste est qui coniugium facit et coniugium
est ipsa societas tali consensu federata quam
altero uiuente alterum a debito non absol-
uit. Est adhuc alius consensus scilicet carnalis
mercedis ad inuicem exigendi atque red-
dendi similem inter uirum et mulierem
pactione constituens comes et non effec-
tor coniugii officium et non uinculum quod et
ipse tamen cum pari ab utroque voto susci-
pitur pari etiam natura debito teneatur.
Quod debitum in hoc quoque consensu du-
pliciter sicut in priori memorauimus exhi-
bendum est ut uidelicet uterque se alteri con-

seruet et neuter alteri se neget hoc ē ut
 sui corporis p̄tate ad hoc opus nec aly p̄-
 beat nec illi contradicat **D**e illo debito quo
 se et vir mulieri et mulier viro debet cō-
 seruare ait apostolus **E**cce sub viro ē
 mulier viuēte viro alligata ē legi si
 aut mortuus fuerit vir eius liberata ē
 a lege viri **I**gitur viuēte viro vocabitur
 adultera si fuerit cū alio viro **D**e illo
 aut debito quo se et vir mulieri et mu-
 lier viro debet non negare idem dicit
 mulier sui corporis p̄tatem nō habet
 sed vir. Simuliter aut vir sui corporis
 p̄tatem non habet sed mulier. **S**ed huius
 debiti necessitas illos cōiugatos sibi
 adinucem non subicit in quibus dum
 cōiugiū sanctificaretur huius operis cō-
 sensus nō p̄cessit **N**ec tamē hoc officio
 cessante veritatē siue virtutē coniugij
 cessari credendū ē ymo potius tanto
 verius et sanctius coniugium esse quo ī
 solo caritatis vinculo et nō ī concupiscē-
 tia carnis et libidinis ardore federa-
 tum ē **Q**uid enī? **I**n concupiscencia car-
 nis et coniugij sancti sanctum esset et ī
 caritate non esset **A**bsit **S**ed multo ve-
 rius et iustius ibi sanctum esset et verū
 dicitur ubi nūc habet et castitas unde

erubescat **S** caritas vñ gloriatur Sed
dicit m̄ **S**i debitū carnalis cōmerti
a consensu iugali excludit^r quō ergo
cōiugati ad inuicem debitores sui effi
ciuntur. Ad quid deinceps se sibi con
seruare debent aut ī quo nō negare
si hec de medio causa tollatur. Non
videtur hoc excepto quare aut vir mu
lieri aut mulier viro sociari debeat
aut quare sociari p̄ter tali ad inuicem
debito quale iugium habere noscitur
dicantur alligari. Hoc t̄ fortasse vi
debitur carni et solam carnē cōsiderā
ti Nichil ergo aliud ī cōiugio inuenire
potuisti ut iugalem societate ob id solū
modo sanctificatam et ī eo sanctā esse cō
firmes. Nōne multo magis ē si duo fi
ant vnū mēte q̄ si carne vnū fieret.
Si p̄cipem facit alter alterū carnis sue
et s̄m̄ esse p̄t p̄cipem facit alter alte
rum aīe sue et sanctū nō uest. Absit.
Erūt duo ī carne vna sacramētū hoc
magnum ē ī x^o et ecclesia Erūt duo ī
corde vno sacramētū hoc mai^r est ī
deo et cūa Ecce duo pacto se volūtariē
sponsionis astringunt ut ab hinc et
deinceps semp ī omī sinceritate di
lectionis ī omī cura sollicitudinis ī omī

affectu pietatis in omni studio passionis
 in omni virtute solacionis et fide devo-
 tionis. Hoc uterque sic alteri quod ipse sibi
 ut quisque alterum quasi unum secum factum
 attendat tam in bonis quam in malis omnibus
 sicut solacionis socium ac participem ita et
 tribulacionis et sufferencie indivisum
 exhibeat. **P**ostremo quantum foris ad ne-
 cessitatem corporis attinet quasi propriam
 carnem fovendam excipiat quantum vo-
 spectat ad amorem cordis intrinsecus quasi
 animum suum in pace et tranquillitate quantum
 in se est sine perturbacione custodiat. **S**ic
 est fit in sancte societatis pace et communi-
 catione quiescentibus ut dum uterque non
 sibi vivit sed alteri felicius atque beacius
 utique vivat sibi. **H**ec sunt bona coniugij et
 felicitas casta societate amicum que
 bona vide non possunt haberi quod in coniugio nil
 preter male dulcem carnis voluptatem
 exquirunt. **E**cce vides excepto carnis
 commercio qualia et quanta mala bona
 coniugio relinquuntur. **P**rimo potius et
 excepto carnis commercio qualia et quanta
 mala hoc est qualis servitus et quantum do-
 lora coniugio excludatur. **S**ed dicit michi
 iterum. **P**rima ac principalem causam coniugij
 fuisse propagationem filiorum quod quidem sine
 carnis coniunctione futura non erat ex
 hoc manifeste ostenditur quod in principio deus

cū hoīez de limo terre plasmasset postea
ei mulierē i adiutoriu fecisse phibetur
nō i aliud profecto adiutoriu q̄ ut ipā mu-
lier ad future sobolis appagationē viro fe-
fieret seminandi cooperatrix seminis
cōceptrix formandi et locus edendi ge-
nitrix. nō g^o ob aliud mulier viro est
sociata q̄ vt p̄ eā et cū ea semen suum
i posteritatis originē vir ipē coitu car-
nali transfundens substantiā carnis mi-
nistraret nasciturus ex carne. Nā idipm
ex eo quoq̄ cōprobat̄ q̄ deus postq̄
mulierem viro sociauerat eiusdem
societatis causam declarare volens
vtrosq̄ bñdictiois sue gratia quodāmo-
prius ipē ad generandi potētiā fecun-
dans creante ait et multiplicamini et re-
plete terram simul dans et mādātū
ut farent p̄pter quid iūti fuerāt et grā
vt iplerent de quo p̄ceptū acceperant
Ex eo ergo officio qd cōiūtiis et socia-
tis ambobus ex p̄cepto auctoris sui
iūngitur plane et idubitant^r socie-
tatis ipsius causa demonstrat^r q̄a oīno
absurdū erat vt cū formā viuendi
et mīsteriū agendi sociatis p̄scriberet
non id p̄cipue p̄pter eos sociari volue-
rat de reliquo exequendū manda-
ret. Hinc ē q̄ ipse adam ad quē vsū
mulier facta fuisset agnoscens. Hoc

inquit os ex ossibus meis et caro de carne mea
Propt' hoc relinquet homo patrem et matrem
 et adherabit uxori sue et erunt duo in carne
 una. **E**cce commixtio carnis in matrimonio
 primorum parentum tam manifeste et ipsis exequen-
 da indicat' et ab ipsis futura prophetat' ut
 qui sine illa coniugium verum esse dixerit et
 sapientia deo contrarium esse non dubitetur. **E**t
 faciliter fortassis supradictae assertioni nostrae
 et opponendum videatur. **H**oc quod totum quod ap-
 portat. quia deus primo hominem mulierem in adiuto-
 rium fecisse legitur et quia sociata muliere cum
 viro utrisque ut crescerent et multiplicarentur
 terramque replerent precepisse memorat'.
Postremo quia a viro inter virum et mulierem
 carnis commixtio futura proferat' idcirco
 nullatenus verum coniugium esse possit ubi qui-
 dem consensus carnalis commixtionis non
 fuerit. **S**ic ergo videtur. **P**rimum itaque conue-
 niat nunc inter nos ut mihi respondeas. **S**i
 autem propter hoc duo in carne una sociati sunt
 quia de carne una facti sunt quia in carne una
 sociandi fuerunt. **S**ic enim dicit' hoc nunc os
 ex ossibus meis et caro de carne mea.
Propt' hoc homo derelinquet patrem suum et
 matrem suam et adherabit uxori sue et erunt
 duo in carne una. quia de carne una. **A**ut propter
 hoc quia de carne una quia in carne una. **S**ed
 non dixit erunt duo in carne una propter hoc.
 hoc nunc os ex ossibus meis et caro de car-
 ne mea. **P**ropter hoc relinquet homo patrem

suū & mrem suā. & adheret uxori sue. & erūt duo i carne vna.
Triadg. Reliquet homo prem suū & mrem suā. & adheret
uxori sue. & erūt duo i carne. **pp̄t h.** **Quidē pp̄t h?** **pp̄t**
hoc i liquet hō prem & mrem suā. **pp̄t h** adheret uxori sue.
pp̄t hoc erūt duo i carne vna. **pp̄t h.** **propt̄ quid.** **pp̄t h.**
qz h nūc os ex ossibus meis. & caro de carne mea. **Ergo**
propt̄ hoc i carne vna. qz de carne vna nō **pp̄t h** de car
ne vna qz i carne vna. **propt̄ h** erūt duo i carne. hoc
nūc os ex ossibus meis. & caro de carne mea. **pp̄t h** i li
quet hō prem suū & mrem suā. & adheret uxori sue. &
erūt duo i carne vna. **Cōsiderem** singula q̄ dca sunt.
ne forte extra te dixeris. qd̄ pro te dīcēdū putasti. **Reliquet**
hō prem suū & mrem suā. & adheret uxori sue. & erūt
duo i carne vna. **Fortassis** idē dīcē uoluit adheret uxori
sue. & erūt duo i carne vna. ut hoc ip̄m sit uxori adherē
qd̄ duos ēē i carne vna. tamq̄ si hoc solū dictū sit. **eli**
quet homo prem suū & mrem suā. & adheret uxori
sue. & ip̄a adhesio nō aliud q̄ mixtio carnal̄ itelligat̄.
Disuaciamus si hoc stare possit. **Relinquet** aut homo
prem suū & mrem suā. & adheret uxori sue. **Illos** i liquet.
& hūc adheret. **Igit̄** ab ill̄ discedit. & ad istā accedit.
Quod illis subtrahit. hūc ip̄endit. **Quid ē h?** **Relin**
quet homo prem suū & mrem suā. & adheret uxori sue.
Igit̄ in eo prem & mrem i liquet. ut uxori adhereat. i q̄
uxori adherē nō p̄t si prem & mrem nō i liquat. **Reliquet**
homo prem & mrem suā **In quo** i liquet? **Nūq̄d** i liquet
i cōiūtiōe. an i dilatiōe. **Et si sic oportet dīcī.** **Nūquid**
i liquet i mixtione? **Si** i liquet hō i cōiūtiōe prem
& mrem & adheret uxori sue. **nūquid** igit̄ i domo p̄is
sui uxore hūc nō p̄t. **Aut** nūquid uxore diligē nō p̄t
nisi prem & mrem odio habuit? **Nā** illud teratū quod
positū ē. nō oportet r̄peti. nō decet notari. **Tamē** hys
modis adheret homo uxori sue. hoc ē scdm̄ cōiūtiōē

tacone scdm dilaoe. scdm carnale omixione. Sed p
homo pu & mri sū cohabitare. pū prem & mri sū & uxore et uxore
diligere. Ergo nec scdm cohabitaoe. n scdm dilaoe.
iliquet homo prem suū & mrem suā. & adheret uxori
sue. quātomagis que neq fuit neq ēē potuit scdm carnale
omixione nō iliquet homo prem suū & mrem suā. et
adheret uxori sue. Sedm quid g iliquet homo prem
suū & mrem suā. & adheret uxori sue. nisi scdm illam
singulare soaetate. iqua semetipm debz alteri i qua homo
affectū pūis & mris nō quidē deponit ut affectū uxoris solū
eligat. sed postpōit affectū pūis & mris ut affectū uxoris
ill pferat. ut eū nō solū sed singulare habeat. Nō igit
de omixioe carnis. sed de affectu cordis & vitulo social
dilaois dān ē. adheret uxori sue. ut p id qd dicit ad
heret uxori sue. sacramētū iugij qd i spū ē intelligas.
Per id uero qd subdit & erūt duo i carne vna. officiū cō
iugij qd i carne ē. nō pactū federis iugal agnoscas.
Reliquet ergo homo prem suū & mrem suā & adheret
uxori sue. & erūt duo i carne vna. Ecce hoc ē iugij
adheret uxori sue. & hoc ē iugij officiū. erūt duo i
carne vna. Quare g iliquet hō prem suū. & mrem suā
et adheret uxori sue. Magna res pferit pūcipio finē.
pū & mri pūcipiū ē. vnde vrit vxor fimo ē. ibi dilectio
requiescat. Ibi dilaoe opata ē sola codicio. hic electione
sine dictione feat sola dilao. Diligit itaq homo prem
suū & mrem suā. qz de ipis semel accepit. sed plus uxore
suā diligit. qz cū ipā viuē semp elegit. Quumū pūis q
sacramētū & pūidū mysteriū pūidūq & admirā
dū. Habemū pūcipiū nūm vnde accepim iut simū.
habemū finē nūm sine quo bī ēē nō possum. Ab illo
p dictione natūe ad ēē venim. i illo p electione grē
btm ēē accepim. Ab illo ēē habet oīa que sūt. sed i
illo nō oēs btm ēē accipiūt. Quin igit ē & minū dili
gēdū ab illo ēē. multū aut ampli & āplius dilige
dū ē i illo btm ēē Vtrūq tū magnū & dilaoe.

dignū ē r ab illo ēē r m illo btm esse. **A**lter g^o deus est
illoz qui ab eo solūmō ut essent acceperūt. **A**lter uēo illoz
qui ut nō solū ab eo cēnt. sed ut i eo bā cēnt. cū i pmiū
acceperūt. **I**lli qd ipi sūt ab eo acceperūt. isti ut bti sūt
qd ipi sūt qd ipi ē ab eo acceperūt. **A**lm g^o diligēdū qd
sūm⁹ r aplius qd bti sūm⁹. qz i illo tm ē qd nos sūm⁹. i
isto uero ai eo qd sūm⁹. id eā qd ipi ē a quo accepim⁹
qd sūm⁹. **R**eliquet g^o hō prēm suū r mīez suā r adherēb
uxori sue. ut ietera nouis supueientib⁹ pōspōnēs a pū
cipio p dilectionē ueiat. r i fine p dilectionē i quiescat.
Vides nūc quale r quātū sacmētū pfert amor iugal.
ut i hō discat aiā rōnal⁹ sui sūmō sforāi sūe fine eligere.
r i diuino illi amoris nexu r singularis dilaois pari
tate adherere. **H**ec sūt pūcipal⁹ cā iugū ppe qz deus
istatut ut homo i luto pū suo r mīez sua. eliget uxori
sue vīte r singularit⁹ i diuina sēmp dilectione sociari
Huic aut societati ad i modū futurū grīs multiplicatōi
certi r rōnal⁹ sacmētū cā officii pōtea grāndi iūgāt.
nō quidē ut i eo iugū i sūteret. sed ut ex eo iugū r
p obediēciā mīsterij r merito crescet. r p fecūditatem
prolis fructuosius apparēt. **R**ecte g^o dicit⁹ r lūquet homo
prēm suū r mīez suā r adherēb uxori sue. r erūt duo
i carne vna. ut i eo qd adheret uxori sue. sacmētū sit
iūvisib⁹ societate. qz i spū faciēda ē iter deū r aiām. **I**n
eo aut qd duo sūt i carne vna sacmētū sit visib⁹ pūcipa
tiois qz i carne fca ē iter xpī r ecclīaz. **M**agnū g^o sacmētū
erūt duo i carne vna i xpō r ecclīa. sed maior sacmētū
erūt duo i corde vno i dilectione vna i deo r aiā. **N**ō
satis fortassis ē fūm ē ut ostenderet⁹ qd iugū nō
sacrat vno carnis sed cordis. ne excellere putes mīste
riū officij sup sātate sacmētū. istas ut i sensus carnis
scītas sit iugal. n^o ppter pactū coitus vīalū mīmonij
ratū ēē i credis. qz māifeste dix⁹. erūt duo i carne vna.
r nō māifeste dixit erūt duo i spū vno. **Q**uid si tibi
māifeste demōstrē i spū vno. **P**rius māifeste dicit⁹ ē
i carne vna. **P**ōtea māifeste dcm ē i spū vno. qz qd
carnale ē prius ē. deinde qd spūale. **P**er prēm car
nale prius dcm ē i carne vna. p doctore spūale pōtea

piam ē. i. spū uno. **P**rophetam dñs loquit̃ dñs. **N**ō accipia
 placabile quicq̃ de manu vr̃a. **E**t dixit dñs. **Q**uia ob eā.
 Quia dñs testificatus ē mē te et vxorē pulcritudinis tue. q̃ tu
 desperasti. **E**t princeps tua et vxor federis tui. **N**ōne vnus
 fecit. et fideliū spūs eius ē. **E**t quid vn⁹ q̃rit. nisi semē dei.
Et custodite g⁹ spm̃ vrm̃. et vxorē adoleſcētie tue noli despice.
Et odiō habueris eā. dimitte dicit dñs deus isrl̃. **I**lle g⁹
 dictū ē. hoc nūc os ex ossibus meis. et caro de carne mea.
 hic dñs ē. hic princeps tua et vxor federis tui. **N**ōne vn⁹
 fecit. et fideliū spūs eius ē. **I**bi ps̃ carnis dicit. hic porciō
 spūs noīat. **I**bi dictū ē. crescite et multiplicamini et reple
 te terrā. hic dñs ē. et quid vn⁹ q̃rit nisi semē dei. **I**lle g⁹
 hic semē dei i spū requirit. qui ibi semē carnis i carne
 multiplicandū i parauit. **I**bi dñs ē. erūt duo i carne vna.
 hic dñs ē. cū odio habueris dimitte eā. ut eadē car
 nis coniunctio q̃ ibi mē vxor et mulierē futura p̃dicat. hic
 sine federe dilāōnis q̃ est i spū nichil prodesse demēat.
 hoc ē em̃ cū odio habueris eā. dimitte. nō iuantis disca
 dū. sed docētis. qd̃ sine dilāōnis federe cassa sit. et b̃uita
 carēs. eāsi p̃maneat societas carnis. **N**on g⁹ ṽtus sa
 cramentū nūgal̃ i carne ē. sed i mēte. n̄ ille sensus ad
 sātātē p̃ficiendā iquirat qui et an̄ p̃cām coniugatis idice
 batur ad officiū. post p̃cām uero eousq̃ descendit. ut iā
 nūc iudicat ad iudiciū. **N**equāq̃ g⁹ ex eo pensandū
 ē coniugii sacram̃ i quo tūc nō s̃ificaret. sed exercet̃ coniugal̃
 castitas. et nūc nō s̃ificat̃ coniugii. sed exapit̃ coniugatorū
 iūmmitas. **P**ropterea olī qñ fides erat i p̃plo vno et t̃p̃e ad
 multiplicandū nūq̃ fidelū opa officiū coniugal̃ indiguit car
 nale coniunctū ab vno i plurib⁹ exercēbat. et tñ vna ad
 ṽis singulare sacram̃ nō ledebat. nūc uero qñ p̃plūs dei
 spūali potius g̃taciōe multiplicandus ē ad iudiciū dā
 singularis sacram̃ ṽmitatē. qd̃ ē i spū. nō nisi vna ṽm
 i carne vna federat. **E**t tūc p̃p̃e nātūte licēcia carni
 foris i ope laxabat. et tñ sātās iūis i b̃itate sacram̃tū ite
 gra seruabat. nūc p̃p̃e p̃fione eā opa carnis foris
 ad ṽmitatē strigit. et i eo tñ ṽmitas singularis sacram̃ti
 nō efficit. sed iudicat. **H**ec dñs sūt pro eo qd̃ p̃p̃itū erat
 demētare qz sine assensu carnal̃ coniunctio coniugii s̃m̃.

¶ **I**uam eē posse. neq; i assensu coitus carnis scias factū dū
gal' exister. Post hūc sup' ē ut d' nūc v'gīe sermonē i me
dū proferam. ¶ **P**onam. ¶ **E**t iquiram. ¶ **Q**ua rōe ul' auctorita
te probari possit ipam v' verā fuisse iugē. ¶ **E**t assensu
tū iugali v'ginitatē p'pōitū nō mutasse. ¶ **M**issus ē gabriel
āgelus a deo i civitatem nazareth ad v'ginē desponsatā
viro cui nomē erat ioseph. ¶ **N**omē v'gīe maria. ¶ **E**rgo
desponsata iā erat maria. qm ad illā missus ē angel' ga
briel a deo. ¶ **V**ideam. ¶ **Q**uod sequit'. ¶ **E**t ingressus angel'
adeā ait. Ave grā plena dñs tecū. bñdīcā tū i mulierib'.
¶ **A**ve tū audisset turbata ē i sermōe. ¶ **E**t cogitabat q'us
eēt ista salutatio. ¶ **E**t ait angelus ei. Ne timeas maria.
¶ **I**uisti em grām apud deū. ¶ **E**cce concipies & paries filiū rō.
¶ **E**t ait maria. ¶ **Q**uō fiet istud qm virū nō ignosco. ¶ **H**oc
ē qd q'rebam. ¶ **V**irū v'gīe. i quo ipa futaret emulos sue
v'ginitatis. ¶ **S**umam. ¶ **I**git' de ipa testimoniū pro ipa. ¶ **Q**uō
igit' fiet istud. hoc ē ut pariat filiū. qmō fiet. qm virū
nō ignosco. ¶ **N**ō ait virū nō ignov. hoc em nichil ipe
duet v'ginē desponsatā & v'z v'ginitatē. filiūq; p'iturā.
sed v'ginē nō p'māturā. ¶ **N**ō g' ait h' v'go virū nō ignov.
q' hoc n' p'teite fuisset v'ginitatē miraculū. n' futuri p'tis
impedimētū si virū adhuc nō ignoverat. ¶ **V**z ut nō ig
nosceret deinceps nō p'posuerat. ¶ **N**ō itaq; dixit. virū nō
ignov. sed virū iquit nō ignosco. ¶ **Q**uō fiet istud.
¶ **V**irū nō ignosco. ¶ **E**t dicit' filiū p'iturā. qmō g' fiet istud.
ut filiū pariat & virū nō ignoscā. ¶ **Q**uia virū nō ignosco.
¶ **Q**uid ē virū nō ignosco. ¶ **P**ositū h'eo v'gīe nō ignoscere.
¶ **P**ositū h'eo v'ginitatē deus usq; i finē iuvolatū servare.
¶ **Q**uō si dixerit quis. v'gīe nō bibo. nō possū hūc calicem
gustare. hoc ē q' potū h'eo v'gīe nō bibere. gustare calicē
istū quō possū. ¶ **E**t sicut dictū ē. nazarei comā nō i cadit.
hoc ē potū habent comā nō i cadere. ¶ **S**ic dictū ē virū
nō ignosco. ¶ **Q**uō fiet istud qm virū nō ignosco. ¶ **E**t āgel'
¶ **S**pūs scūs sup'ueiet i te. ¶ **E**t v'tus altissimi obūbrat' tibi.
¶ **N**oli iquit p'p'e p'pōitū v'ginitatē de p'missioe prol' diffide.
¶ **S**pūs scūs sup'ueiet i te. ¶ **C**onques filiū nō a viro. sed
a spū scō. ¶ **P**romissio quidē mea i'plebit'. sed inde p'pōitū
tū nō i'violabit'. ¶ **E**t p'p'osita virū te nō v'ginitatē. et

ego pōdo te filiū pūturā. **U**idēto miraris ne forte ut pmissio
 cassa sit pmanēte pposito. ut ppositū moleat si impleatur
 pmissio. **N**ō em̄ possibilitas nature hic sufficit. aut ratio
 huāna pphendit. ut pariat uirgo. itacta filiū generet. **E**t
 sine opa carnis caro procedat ex carne. **I**demco miraris
 quō fiet istud qz virū nō agnosco. **N**ā interūquātū ī te
 ē nichil inire potes aut de tua pseuerācia debeas dubitare.
Uob hoc qris quō de mea possis pmissioē fidere. **Q**uō
 fiet istud qm virū nō agnosco. **S**pūs scūs supueiet ī te **E**t
 virtus altissimi obūbrabit tibi. **N**oli ppter ppositū de pro
 missione diffidē. qz spūs scūs supueiet ī te. **N**oli ppter
 ppositū de promissione diffidere. qz virtus altissimi obū
 brabit tibi. **S**pūs scūs supueiet ī te. ne p contū cor
 rūpat integritas tua. **V**irtus altissimi obūbrabit tibi.
 ne p libidinē polluat castitas tua. **S**pūs scūs supueiet
 et ī te. **E**t virtus altissimi obūbrabit tibi. **A**dministrabit
 substantiā. **E**t nō senties concupiscēciā. nō suscipies semē ex
 uero. et secūda fructu uētris gēminabis ī filio. **N**oli gō dicē
 quō fiet istud. qz virū nō agnosco. qz hoc p virū nō fiet.
 sed p spm scū. **S**cūs em̄ spūs supueiet ī te. **E**t virtus altissi
 obūbrabit tibi. **E**cce iā habem mariā desponsatā uirginē. **E**t
 adhuc tū uirginitatē pposito pmanēte. **A**ud apli qris
An adhuc desponsatiois nomē aliquid tibi abiguitatē celi
 quit. **A**udieras em̄ ad desponsatā uirginē missū fuisse an
 gelū. sed ad nūgatā nō audieras. **F**orsan gō dicas.
Desponsata iā erat tūc maria ioseph. sed adhuc uirx
 nō erat. qz necdū eā ī suā accepit. **N**āsi eam ex tūc
 ī suā accepit. tūc ei postea dān ē. **I**oseph fili dauid. noli
 timere accipe mariā uirgē tuā. **N**ondū gō uirx erat. qm
 ad eā missus ē angelus. sed tūc desponsata erat. **I**demco
 fieri potuit. ut nō mutauērit ppositū uirginitatē qm des
 posata ē. **E**t mutauērit qm uirx facta ē. hoc fortassis adhuc
 p pte tua opponēs. **S**ed absit a nob̄ ut credam eā. postq
 se celesti pti fecūda audierat. uallaten ad carnale
 omeratū assensū pbiisse qz priusq diuinū archanū
 sacmētū qd ī se splendū erat didicisset. votū uirginitatē
 seruāde tā inuolatū tenuit. ut cū se futurā uirgē spō

deret illud tñ eadē mchilomin. q̄ cep̄ at deuotiōe eadē
pseuerāa i finē usq̄ custodiēdū proponeret. Despon
sata ḡ erat. et uirgē erat. et uera uirgo erat. et uirginitatē
p̄positū nō v̄liquerat. Cōfitem̄ itaq̄ uirginē desponsatā
p̄fitemur uirginē uirgē scām. Postea m̄r̄ quoq̄ uirginē
semp̄ uirginitatē p̄positū inuolatā tenuisse. et castitatis dom
p̄p̄tū uirginitatē cū pudicitia uirgis et hōre p̄tū. Intuere
nūc et diligēter cōsidera. uirginē istā. uirginitatē m̄r̄. sin
gularit̄ castā. excellentē sp̄sōsam. v̄nice mūdā. Sed
ego noui oculū tuū. q̄ lippus ē. et quāto diligēter et tēdē
tanto uirginitatē v̄tēplā. Ite iquis dicit. Maledicta sit sterilitas.
q̄ nō parit. et q̄ nō reliquit semē i isrl̄. Sed h̄c pepit et ste
rit nō fuit. q̄m̄ semē b̄ndictiōis i liquit i isrl̄. i quo scdm̄
ē p̄missionē oēs gētes b̄ndicti cū isrl̄ oēs qui b̄ndicti er
i dño deo isrl̄. Verūp̄m̄ i sapia audiam. felicitē ste
ritē et uirginitatē qui nō nouit cōiugūatā thōrū m
delicto. q̄m̄ fructū habeb̄ i resp̄ci aiāz scāz. Rursū
i p̄ph̄a dñs cōtinēatē merces quāta apud ip̄m̄ i posita
sit oñib̄ dīcēs. Nō durat eunuchus. ecce ego lignū au
tū. Quia h̄c dicit dñs eunuchus qui custodierit sabbata
mea. et elegerit q̄ uolui. et tenuerit fedus meū. dabo eis
i domo mea et i muris meis locū et nomē mē i filiis
et filiabus. nomē sempiternū qd̄ nō p̄bit. Quis ē ergo
iste i cōtinēcia. sterilitatē maledictiōis. cōtinēcie puritatem
nō uidēs. et fructū nō itelligēs. Attamē audiam. quid
paret. Maria aut maledictiōis nō effugit. que p̄ uir
ginitatē p̄positū. sterilitatē i iurāt. Amplius autē.
quare nūc uoluit. postq̄ cōtinēcia uouerit. Duo sūt
aut p̄p̄t maledictiōis sterilitatē uirginitatē nō proponet.
aut p̄p̄t uotū castitātē uirgo p̄m̄asura nō nubere.
Nūc uero si i quā uirginitatē dicit maledictiōis p̄p̄t q̄
b̄ndictiōis elige. quale dīcēdū uotū fecisse itegritatē et
nubere. Libentē accipio qd̄ ex tua puritāte lano uirginitatē
cōmulet. Tūc uult manifestari ueritas. sic uult cōfi
tari iniquitas. Videam. q̄ quale sit i quo notādā putat
uirginē. Sci aut q̄ i p̄posito uirginitatē maledictiōis
sterilitatē i iurāt. Quāta ḡ ē maledictiō sterilitatis.
Tanta utiq̄ quāta et b̄ndictiō fecunditātē. Et ip̄a itaq̄

bñdicio fecūditatē quāta ē? **P**rimos illos nri gñis pñ
 tes cū bñdiceret deus ait **E**rescite & multiplicamini & re
 plete terrā. **E**t bñdictiones fecūditatis dedit illi. **A**ulū g
 dedit illi qñ bñdictiones fecūditatis ait deo. qñ dixit. **E**res
 cite & multiplicamini & implete terrā. **N**ōne & aribus
 celi hō dixit & bestijs atq; iumentis terre hoc dixit **E**rescite
 & multiplicamini & implete terrā. **P**eracta nāq; nascent
 soli die cū produxisset ab aquis deus pisciū & vola
 tilū genus. subiūxit scriptura et dixit. **V**idens iquit
 deus qd esset bonū ait. **E**rescite & multiplicamini et
 implete aquas maris. auesq; multiplicentur sup̄ terrā.
Rursū cū eduxit noe dē archa cū oībus aīantib; terre
 i gñis suis i mrisos sue bñdictionis mun. & diffundens.
 iterū ait. **E**rescite & multiplicamini et implete terrā.
Secūm illā utiq; mīaz quā saluat hoīes & iumenta. apit
 manū suā & implet dñe aīal bñdictione. **I**git bñdictio
 fecūditatis nō solū hoībus. sed & iumentis data ē. **Q**uid
 g mali fecit maria. maledictiones iquit sterilitatis ele
 git potius q̄ bñdictiones fecūditatis. **B**ene itendite eq̄
 tate. **J**udex nri bñdīe dāpnat eo qd spreuerat bñdīa
 onē iumentorū. & bñdīa onē eligens bñdīa onē accē
 pit angelorū. **I**nflāmatū ē iquit p̄s^{ta} cor meū & re
 nes mei mutati sūt. & ego ad mēdū i dactus sū et
 nesciui. **N**ō iumentū fāis sū apud te & ego semp tecū.
Tenuisti manū dexterā meā & i uolūtate tuā deduxis
 ti me. & cū glia suscepisti me. **Q**uid em̄ m̄ ē i celo. et
 ate quid uolui sup̄ terrā. **I**git p̄p̄a i uēto eo qd sibi i ce
 lo i pōitū ē. quicq̄ i trā hacten. diligebat. i ei & p̄p̄a
 nōe libentē despiat. & sup̄na iā spūali amore ambiens
 tam diu se p̄ delectationes carnalē iumentū fuisse eui
 besat. **I**nflāmatū ē em̄ ait cor meū. & renes mei mu
 tati sūt. **H**oc ē p̄ carnis semē i terra multiplicari
 tur appetā. cū m̄ i celo hereditatē & seruati agnosca?
Deus cordis mei. & p̄s mea deus iētū. **H**ec ē illa op
 tiā p̄s quā elegit maria q̄ nō auferet ab ea. & qz m
 honore se eē itellexit nō ē p̄p̄a iumentū i p̄p̄a i bñdīa.

nec filio scia ē illi. Voluit q^o aliquid sup^a ditionē unimeto-
rū appetere. et idcirco pax iudicabat. ut p^oca i^o dignū re-
putabat honori suo bñdicationē unimeto^o anteferre.
Quare i^oquis. si melior erat agitas fecunditate. deus
prius fecunditatē bñdicebat. et postmodū lex sterilita-
tē maledicebat. **Audi** quare p^oca qñ scis ē mūdus p^o
creatorē bñdca ē fecunditas ut multiplicaret^o hoīes.
Postea qñ ab vno tm p^olo agnitus ē deus p^o legē male-
dicta ē sterilitas ut multiplicaret^o fideles. **Postremo**
qñ istabat tps i^o quo nūc ab oībus gentib^o deus colit^o
bñdicta ē agnitas ut ad uitā celib^o a carnis opa cūcti
puocet^o. **Audi** adhuc aliud. In p^oma illa bñdca fecūdi-
tatis ad salutē erat. et scda illa sterilitatē maledictio ad
dāpnatioē. q^o fecunditas carnis meritū ē. et culpa steri-
litas. q^o meliores fuerūt ille mulieres q^o multos filios
pepererūt q^o ille q^o multos. ut paucos habuisse legūt.
Melior erat cethura q^o sara. melior senēna q^o anna.
et ceterae multe quas scriptura mēorat. deo nō i^o multi-
tudine filioz sed p^o meriti aītatū placuisse. **Sed** absit
a nobis ut uel fecunditate carnis meritū. ut sterilitatem
culpā ee dicam. **Absit** a nob^o ut credam^o propterea
legē sterilitatē carnis maledixisse ut eā apud
deū dāpnabilē ostēderet. et nō p^oca i^o ut eā illo quidē
tpe quādo successio gñis i^o multitudie filioz querebat^o
apud hoīes i^o fructuosā et ab hoc quodāmo^o honoratam
demonstraret. **Nō** q^o culpāda ē vgo maria n^o accusanda
de stēptu legis i^o quia sterilitas maledict^o vmo sola sin-
gularit^o laudāda. q^o p^oia legis vba nō cāvit sapiēda
cōsiderās. elegit i^o vca abiectio plebis fieri et obprobriū
hōm. ut p^o mūdiciā itegritatē i^o celo fiet scia angeloz.
Et pulchre p^omo it^o fecit vgo maria pro amore castita-
tis maledictū legis i^o carne sua sustinuit. q^o illū ex
carne sua paritura erat. qui ipse i^o carne sua male-
dictū legis pro nob^o suscepit. a maledicto legis libēauit.
Vnde merito ei solū datū ē. ut filiū parēt et vgo p^oma-
neret. ut q^o p^oia fecunditati carnis vgnitatē sponte

p̄tulit nūc & fecunda sit carne & integra v̄ginitate. **I**des nūc q̄lī
 sit accusatio tua. **S**up̄ ē ḡ. **M**ud ut roēm iā reddam q̄re p̄
 votū v̄ginitatē maria virū h̄cē s̄sensit. **N**ut p̄terea virū h̄cē
 s̄sensit h̄cē sc̄a ut celaret p̄positū et ī approbante & hoc ip̄m
 ioseph et idem p̄ponēte. **N**ut si forte huius p̄positi s̄cūs nō
 erat ip̄e ioseph qd̄ fieri potuit. p̄ntib̄ ī iusticiis impantib̄
 iobediēs ēē timuit & hoc viro s̄sensit nubere sp̄ali per
 sp̄m s̄m qui eā a p̄ncipio castitatē a corpore accēderat s̄fir-
 mata & sp̄e quā ī deū habebat nō dubia. qd̄ eā diuina
 mīa ita custodiret ut posset & uolūtati p̄nti ī mat̄mo-
 nio strahēdo obediēciā exhibē. **I**n nichil ī eodē mat̄mo-
 nio īp̄edimētū īuētura ēēt. pro quo uotū v̄ginitatē qd̄
 p̄ amore castitatē suscep̄ at cogeret frangē. **S**uscep̄it ergo
 coniugū. sed nō mutauit v̄ginitatē p̄positū. **E**t q̄ cas-
 titatē diliget. & obediēciā tenuit. īuēnta ē ī ea & sine de-
 trimētō v̄ginitatē coniugalē sc̄itas & sine obprobrio sterilitatis
 fecunda v̄ginitas. **S**ic b̄t̄is ille p̄ncipia fidei forma et
 obediēcie exēplū abrahā ī p̄missiōe accep̄ at qd̄ ī isaac
 v̄ndiceret semē e. **I**n p̄stera iussus a deo eūdē quē v̄m-
 gētū habebat ex sara uxore sua. isaac īmolare sine
 mora aut cūctatioi paruit. sc̄s pro certo q̄r̄ ī sc̄dū
 huānā roēm p̄missiōi straria uidet̄ iussio. sc̄dū aliā
 īn b̄t̄itē qua deo possibilia sūt oīa. & cū obediēcia iussiois
 īpleri posset p̄missio. **S**icq̄ s̄m ē ut & deuotio obediēcie
 qua deo iubēti parere nō distulit īuēret mētū. & fides
 q̄ deo p̄mittēti credidit p̄missiōis fidel̄ s̄sequeret̄ effectū.
Nta etiā h̄ fieri potuit ut b̄ta ista uirgo deo īmēdās om̄e
 desiderū suū tātū ī ip̄o fiduciā habuerit. ut ī dubitat̄
 credet̄. & p̄ntib̄ se posse debitā obediēciā exhibē. & uotū
 castitatis tū īp̄e solue. s̄cūs erat q̄admodū uellet
 eo p̄ocināte ī uolūtati s̄seruare. **S**ed siue ita siue ita
 s̄m nō sit nos quidē nullaten̄ ī abigere debem̄. b̄t̄m
 mariā certa à cōnabili cā p̄ uotū seruāde v̄ginitatis.
 p̄positūq̄ ītinere coniugū sc̄mētū suscep̄isse. & īn v̄gini-
 tatis p̄positū nō mutasse. ueracit̄ nomē s̄cep̄isse coniugū
 & p̄seuerat̄ uotū tenuisse integritatē.

Prima igitur propositio per probam quod dicitur est. quod maria in
sensu coniugali uirginitatis propositum non mutauit. nam ad
expositionem scilicet patris quia dicitur est. quod non de uiro. sed de spiritu
sancto sine libidine cepit. sermo noster est ordinem suum persequatur.
Prius siquidem patris sententia quod magis in questione versabat. pro
hinc disputatione indiguit. Hec autem quoniam de ea minus
dubitatum est. non tamen probatione quam expositiones requirit.
Querendum itaque in primis est. quomodo intelligi oportet quod dicitur est.
beata maria de spiritu sancto cepisse. Sciamus namque quod omnia in
frequentissimo nature usu didicimus. quod cum mulier a uiro
cepisse dicitur. non aliud nisi semine carnis ad generandam carnem.
per carnis contactum suscepisse mereatur. Et hec quidem carnis
substantia de carne uiri per ipsam carnem contactum transfusa.
in carne mulieris una caro efficitur. ut id quod nasciturum
est ex utraque substantia uerantur originem sumens ab illo. per istam
etiam ab ista generetur. Ergo mulier a uiro cepit. cum a carne
uiri per contactum carnis semine suscipit ad generandam carnem. non aliud
dixit quam ille est a quo cepit. a ipsa autem cepit. et quod cepit hoc
parit. Quid ergo dicemus? Numquid spiritus sanctus de sua substantia
semine patris infudit alio uirgine? Quod ergo semine carnis ministra
re potuit substantia spiritualis? An forte semine carnis non fuit quod con
ceptum est. et caro fuit quod natum est. Quid dicemus? Quomodo ma
ria de spiritu sancto cepit. Quomodo spiritus sanctus per christum non fuit?
Hec omnia magna consideratione indigent. ne forte tre difficultati et
ualde obscura sensus humanus aliquid apostoli sua possibili
tate presumat. Nec ideo de hijs dubitandum est. quod obscura sunt.
non ideo aliquid temere diffinendum. quod credenda sunt. Quereamus
in primo quid cepit maria. a carne non cepit. et carnem non
genuit. aut si carnem cepit carnem genuit. carnem cepit.
et de eam cepit hoc genuit. Sed quomodo carnem ministrare po
tuit non caro. aut non caro gignere caro. Ista perplexa in qua
sitas. siue credi uero. quam admodum sane et appetit intelligi
ualeat consideremus. Et primum quidem in ea quod secundum solutam et
usitam nostre operationis paginam conceptione eiusdem nostre operis
quod compleatur intueamur. In primis carnem generantibus. et per
carnem contactum nascituram carnem ex carne fabricantibus.

utrobique nā substantia monstrat p̄tū creādo. ut ex utroque
 carne procedat. q̄ solū i v̄m carne formāda ē caro. Tame
 h̄ uetigal qd̄ natura q̄i debitū quoddā ex iustitio creato
 ris ad fabricā hūm corpis ad solūedū ipend̄. ita prorsus
 sine ulla nātate aut coactōe ab ea iquir̄. ut nisi sola
 dilaōne y ut sic dixer̄ spontanea cātate. ad t̄būedū id nō
 idinet̄. Nichil em̄ p̄ter solā dilaōne qd̄ hoc debitū a nā
 extorq̄i possit. si tñ spontanea cātate fuit p̄suasa. tūc
 nimirū sibi adiūctē ad opus iustitiae ex utroq̄ libent̄
 y gratant̄ occurr̄. Hanc quicquid violent̄ molēt̄ abzi
 pit̄. ad hūi d̄i cāe effectū icōgruū prorsus atq̄ inefficax
 demerit̄. Sola ḡ dilaō ē que nā p̄suadē y nolentē
 quodāmo cogē p̄t. ad seminādū p̄tū. Et quidē i muliere
 amor viri i quo aut̄ aōr mulieris id agē solet. ut q̄i
 altero solā ita sibi sufficiens nō ē. alterutq̄ sibi p̄ dilaōne
 sibi subuēat. ut qd̄ i neut̄ p̄ se potuit i utraq̄ p̄ se cū.
 altera possit. Igit̄ semē hūm p̄tū. a sola muliere for
 mādū capitur. qd̄ sit a viro y muliere sciat̄. Quod
 quidē scit̄ iā dcm̄ ē. i muliere p̄ amorē viri. y i viro
 p̄ amorē mulieris nā opatur. P̄ter qd̄ etiā mulier
 nō nisi a viro cape d̄. licet tam de se q̄ de viro accipiat
 unde fecūdet̄. Et recte de solo viro d̄icit. qz id qd̄ caput
 i altero quidē de carne viri fuit̄. i altero aut̄ p̄ amorē
 viri m̄strat̄. Nō itaq̄ hoc solū de viro d̄icit. qd̄ de viro
 accipit. sed hoc etiā de viro d̄icit. qd̄ ex se de amore
 viri accipit. h̄ p̄mittē nolūm̄ p̄pter qd̄ dcm̄ est
 mariā de spū scō accepiſſe. Concepit ḡ maria de spū
 scō. nō qd̄ de sub̄a spūs sc̄i semē p̄tū accepit. sed qz
 p̄ amorē y opationē spūs sc̄i ex carne v̄gis. diuino
 p̄tū natura sb̄az m̄strauit. nā qz i corde eius amor
 spūs sc̄i singulariter ardebat. ideo i carne eius v̄tus
 spūs sc̄i mirabilia faciebat. Cui dilaō i corde illi nō
 suscepit soā ei opatio i carne illi nō habebat exēplū.
 Hoc ḡ solū v̄go d̄icit. qd̄ de sua carne p̄ amorē y opa
 tionē spūs sc̄i accepit. de quo etiā solo sine viril semē
 admixtiōe filiū genuit. Nō ḡ libido carnis d̄ceptionē

in uirgine operata est. quoniam non de carne uiri semine accepit. non de sua carne
per amorem uiri concepit. sed per amorem uirginis operata est spiritus sancti.
Nec ipse spiritus sanctus idcirco per christum ductus est. quod eius amor concep-
tionem uirginis operatus est. quod non de sua essentia uirgini semine partus
tribuit. sed ipse de carne propria uirginis per amorem suum atque uirtute
substantiam instruxit. Christus ergo de uirgine natus est. quod de car-
ne uirginis substantiam accepit. unde spiritus sanctus conceptus est. quod ipsa cum
uirgo ex sola carne sua sine admixtione uiri semine per sancti
spiritus operationem amoremque concepit. Hinc est quod eadem uirginem pa-
rituram per angelum dicit. Spiritus sanctus superueniet in te et uirtus al-
tissimi obumbrabit te. Spiritus sanctus namque uirginem superueniet. ut per
eius operationem caro christi de carne uirginis formaretur. et uirtus
altissimi obumbrabit eam. ne substantiam carnis mixturam carnali
concupiscentia praeuertat. Et sic quidem nos intelligendum putamus
id quod de spiritu sancto uirgo concepit dicitur. Sic etiam posse asseri
quod in concupiscentia libidine non sensisse prohibet. Restat nunc no-
tissimum hoc ex his tribus que proposita erant. ut eam eadem
sine dolore peperisse nullumque in pariendo uirginitatis
detrimendum sustinuisse demonstrum. Audiuimus ergo aliquam uirgi-
nem concepit. sed non peperisse uirginem. quod de uiro concepit quod
peperit. Merito namque in partu corrupta est integritas. quod
conceptu uirginitas polluta est. usqueque erat ut non pareretur sine
dolore. quod conceptum non erat sine libidine. Nequaquam enim partus
dolorem afferret. si conceptus non sensisset libidine. Quia
si culpa delectationis illi concepti non pollueret. nunquam
pena doloris parietem non cruciaret. Propterea namque illa uirginis
matris postquam malam delectationem concepit. tunc demum quod filios
in dolore partura esset audiebat. ut aperte demonstraret. quod
non idcirco pariat cum dolore. quod a uiro concepit. sed cum libi-
dine. Quis enim posset dicere. si homo non peccasset. utrum
partus humanus etiam de uiro conceptus aut integritatem cor-
rumpet. aut castitatem violaret. Et quidem si non violaret cas-
titatem. quare integritas corrumpere dicitur qui partum. Etiam autem
uirgo maria ut super primam conditionem esset. secundam restauratio-
nem naturam gratiam uincit saluatoris. non solum sine libidine con-
cepit. sed neque de se uiri partum accepit. et ob hoc sine dolore

filium edidit. et cum integritate decore proprium homo imitatur. **Questio**
Quoniam quidem necdum quodammodo finem accepit. **de eadem re**
 cogor cotidie expositorum expositorum supradictum et veterem
 pietatem recentem assidue temperantia limare. Rudibus namque
 cum nouo spiritus errore fatiscuntibus in multis exponitur esse potest. qui dum
 tendens sine uoluntate alienam lucem non uiderit oes quod intelligere
 nequeant. ob stare dicam quodammodo. atque ita defectum mentium in cau-
 satione transierunt sermonum. In eo tractatu quod de beata ma-
 rie uirginitate dictatur. quod in manibus huius est. in qua id po-
 tissimum agebat. si quo modo denudari posset. uirum sine sensu
 su cotinus uirginitatem sanctam ualere. Cuius nos quod oportuit
 et huius sine diffinitione proponerem et ratio patefacta est. in sensu
 sui carnis nequaquam. si ista sanctitate sanctam uirginitatem. proinde
 determinantes ea quod uirginitatis sacramento exposulatur. significatur
 uirginitatem esse legitimam societatem inter uirum et femina. in qua excep-
 to quoque carnis commercio ex pari consensu utique semetipsum
 debet alteri. ut uidelicet et se ille conseruet. ne ad alienam so-
 cietatem transierit. et se illi non neget. ut ab ea que ad iuuentem
 in societate se non disiungat. hoc cum sufficere potuisset hys
 quibus hoc manifeste sufficeret. Ecce itaque que in mente domini uerum
 uirginitatis sacramentum. uerumque uirginitatis prout sit profiteri noluit.
 propter quod in matrimonium sine assensu cotinus carnis rationem non
 esse autumat. namque diffinitionem que a uirginitate carnis neci-
 tate excludit hoc rationem confirmare intendit. Si inquit aliud
 non est uirginitas nisi talis societas in qua excepto quoque carnis
 commercio ex pari consensu utique semetipsum debet alteri. ut
 uidelicet et se ille conseruet debito conseruandi. et non negandi se
 ad eam. quod in consensu societatis inseparabilem unionem ac fidem. car-
 nem in eodem sexu uirginitatem rectissime ac sanctissime celebrari non
 possit et idcirco societas laudabili caritate sanari.
 Aliud enim impedit ut uir uirum. et femina femina illi sibi pacis
 federe et societatis amore non abstringat. Quod si ridi-
 culum omnino est. et ab humana prorsus ratione exclusum ut si in eodem
 sexu uirginitatis sacramentum celebretur. ubi matrimonium eiusdem
 federatio societatis non prohibet. restat ut in uirginitatis pacatione
 ipsam quod nisi in sexu utroque constituta est carnis unionem quam
 tamen ad consensum spectat namque esse profiteamur. Cogit

^{ut}
ergo nos si assensu totius iugij patioe nrm omo no ee
volum. q. admodu ista societas que i nra diffinide sigta
e i eode sexu sanctur no possit denrem. Ad qd cu id
sola sufficere posset. qd diuina istitutio hanc ad vtrūq;
sexu federandū ordinauit. ppter eaq; i eode sexu ita si
fiat a iugij sacro aliena. quēadmodū ob id fiat Ali
cū. y sicut i diuiso etiā sexu mē mrem y filiū i cōcessā.
y idcirco a scitate iugalis sacri vana. q. qui dixit.
Reliquet homo prēm suū y mrem suā. y adherēbit ux
ri sue. y erūt duo i carne vna. hanc societate mē mrem
y filiū i ordinatā. y ob hoc nō castā ēē manifeste docuit.
cū i iugio scificādo nō mrem potēdā. sed reliquēdā ēē
ōndit. **H**ec g. vō cū sola sufficēt ad pprobādū qd i eode
sexu quālibz casto y i dīssolubili caritate astricō iū
gy sacm ēē nō possit. debem i nū sicut i oī assericōe di
uina iustū ē nō nrām tū qui loquimur defensionē
attendē quātū eoz quibz loquimur edificacionē. **R**ed
danda itaq; vō quare iugij sacm qd i diuiso sexu
mehil ad scificacionē suā pter spontaneā pētue ac
i diuise societatis caritatē exigit. i eode nichilomin
sexu sili atq; eadē federacōe sanctur nō posset. hoc
faciam i ta. **I**n iugio siquidē duo sūt. sacm iugij.
y sacm iugal' officij. hoc ē iugij. y iugij officij
vtrūq; sacm. **I**n iugij ē federē dīlāōis. iugij of
ficiū ē ignācōe prol'. **I**gitur amor iugal' sacrame
tū ē. y sacmētū i iugibus ē mixtio carnis. **D**ed
amor iugal' sacm ē illi dīlāōis. que ē i spū mē
deū y aiāz. **C**ōmixtio carnis i iugibus sacm est
illi i ptiapacōis. que ē i carne mē xpī y ecclīaz.
Quāppter amor iugal' nequāq; mē pares ēē de
buit. quia ille aiā sacm erat mē pares nō fuit.
Iuncti sūt itaq; i vni societatis amore y masculis
et feia. sicut iuncti erāt i vni societatis amore deus
y aiā. **N**ūquid iā nō vides quo fedat oīs nrē disputa
cōis assercio. **A**spice ista duo collegia caritatis masca
lū y feia. i celo deū y aiāz et cōsidera qd rōnabili pro

mōēna cūcta dispoīta sūt. Creauit dē masculū & fēāz.
 & de masulo fēāz. et qz de illo fēā ē. sub illo sstatuta ē.
 Illudatū ē ut vīuacitate rōis & viribus corpis sup ex
 cellēt. hūc ordinaū ē ut nō solū obīa sed nā pūbess.
 Voluit g^o deus. ut et ī illius fortitudīe & pūdenā.
 hēc qū sue fragilitatis scīa ī quiescēt. & ut ī illo hū
 īfirmītas pietatē exatavēt. quaten⁹ et vir mulierē
 quodāmo ex pietatē diligēt. & mulier virū magis
 ex nēatē amaret. Quod g^o vir mulierē diligit.
 quodāmo bñficiū ē. qz pietatē vīat ne īfirmītatē
 deserat. qd aut mulier virū diligit magis debmū ē.
 qz nāli nēatē apellat. ut pūcīnū īquirat. atqz ita
 quodāmo tota dilāōis utilitas ad mulierē referat.
 qz ī ipā cā ē p qua ut ipā virū diligit. id a viro ipā
 diligit. Patetm g^o ē dilāōis sacm. dilāō & dilāōis
 sacmētū dilāō. nō opus ē iā longa expositiōe. ut
 ostendat qualis ī hū⁹ sacm figura. vir ymago dei
 sit. & fēā rōnal' atē tūpū ī se formāqz demrēt. hūc
 festū ē em qd sicut viri aōz ad mulierē pietatē qua
 dā & spassīōe nāli īclīnat. vir aut a muliere ma
 gis nēatē dīctiōis diligit. Itaqz dē aīaz rōnalē pri
 gratuita pietatē diligit. & eā postmodū ad amorē
 suū quadā rōnabili societate spōtaneā tū & volētē
 duertit. Diligit ille pūor gratis nos. ut postmodū
 diligētes ad diligētē nos se dūtat. fiatqz vna dilāōis
 societas & pūē nos qz nob nēā & pūē illā qz illa bñ
 In hac aut iocūda dilāōis dīfatiōe aōz dei quodā
 mō caput ē. qz ab illo ut nos pūus dilāō orit. &
 ad illū a nob pūus dilāō dūersa refert. Sili quoqz
 rōē ī mūgali cūctatē q hū⁹ dilāōis ē sacm amor
 viri cap^o ē. qz pūor vir mulierī p spassīōē pieta
 tis & amore se sociat. ut mulieris dilāō p dīctiōē
 ad virū dūsa. & p spōtaneā benignitatē suscepta
 ī societate caritatis vñū fiat. propterea dicit apōls.
 Caput mulieris vir. caput viri xps. cap^o xpi de⁹.
 Nam qd ē ī sacm dūgū casti scūs amor viri ad fēāz.
 hoc ē ī sacm fidei amor xpi ad ecclīaz. hoc ē ī mūg
 nandē ubi amor dei ad hūanā naturā. propē.

hoc i cantus amoris cu illa etna caritas et amor i effa-
 bit siue dei ad aiaz. siue xpi ad eccliaz. no qual fuit.
 sed qualis potuit ubi pmi debuisset. nichil i rebus
 visibilibus aut i hūanis affabibus silius iuēri poteat
 q amor sponsi et sponse. et no aliunde p suū sacmētū
 iusibit illa et spūat dīctio oñderet ut dū id qd hūa-
 nus affūs nouerat. auditus p ūbū accipet. id qd no
 nouerat cor iterius p amorē gustaret. ne ipām ibidē
 mutue caritatē et carissitudinē qua una unisociata nō dis-
 cidū i suo suscipit. nō sorsū i alieno admittit. sponsa
 significat uolebat. cū dicit. Dilāis me in mē et ego illi
 qui pascat mē lilia. donec aspuet dies et id mētē vmbre.
 Et rursum. Ego dilāo meo et ad me rāsio ei. Sponsus qd
 ipē vniū dōis p rogatiūā mēdās. sexagita i quat sūt
 regiē. et octogita tribune. et adolefcentulaz. nō ē nūis. vna
 ē colūba mea. pscā mea. vna mī sue. elcā gemitra sue.
 pte sacmētū gō dilāio me etne. de iugū sanctare uoluit.
 pte uilitate p pagatiōis hūane sexū creauit. et tū dō
 iugal nō popt sexū diffēz sacmētū ē. sed popt nāz
 diffēretē. nō em sexus sed nā disparē i alteritū carita-
 tē amorū tribuit. et tū sexus iequalitatē nature discmēt.
 Casta em dilāio nō ex tū sensu tū affiat. sed i tali sexū.
 ex tali nā. popteaq extra talē sexū. talit affia nō pē
 qz extra talē sexū nō iueit tal nā. Sufficiat hoc eis
 qui qrit quō amor iugal cū carnale mercū ex-
 cipit. i eodē quoq utrobq nō sili ueritate sanctiat

Finis liber de incorrupta uirginitate ac iugū ueritate
 gloriose gemitris marie. quē uenerabil' Hugo
 de sancto victore edidit ad istancā Reuerendi
 pīs et epī

Hugo idem de triplici silencio.

